

Getuigenis: verijdeling van een verkrachting met geweldloosheid

De voorbije zomer, toen ik in Griekenland was om er deel te nemen aan een solidariteitsproject met migranten, werd ik aangerand door een jonge man die probeerde mij te verkrachten. Het was 8u 's ochtends en ik was alleen aan het joggen in een stadspark.

Door daarna met mensen rondom mij erover te praten, heb ik beseft dat dit niet zomaar een 'persoonlijke' kwestie is: er zijn een aantal zaken die ik eruit heb geleerd die ook nuttig kunnen zijn voor andere mensen. Ik heb geprobeerd te begrijpen wat me in staat stelde uit de situatie te komen zonder ernstige letsels, het hoofd te bieden aan het vijandig gedrag van de politie zonder teneergeslagen te geraken, en er nu kalm over te kunnen praten. Ik denk dat dit me helpt om een zin te geven aan wat gebeurde. In deze tekst heb ik enkele gedachten neergeschreven, waarvan ik hoop dat ze nuttig kunnen zijn (voor mij zijn ze het zeker).

Wat is er gebeurd?

Een jonge Griek zag me alleen joggen. Hij reed me voorbij op zijn brommer en deed me daarna stilstaan met de duidelijke bedoeling me te verkrachten: hij bedreigde me met een steen en gooide me daarna op de grond om te proberen me te verkrachten. De plek van de aanranding was nogal geïsoleerd, voldoende om hem toe te laten me aan te randen gedurende enkele minuten zonder dat iemand zou tussenkomen.

Ik heb onmiddellijk aangevoeld dat de beste manier om hieruit te geraken met de minste schade was door kalm te blijven, met hem te blijven praten en in zijn ogen te kijken (al begreep hij geen woord Engels en bleef hij maar Grieks tegen mij praten, taal die ik niet begrijp). Vanuit mijn standpunt was praten en in zijn ogen kijken zonder te panikeren een manier om de waardigheid te bewaren (van allebei) en om de ruimte voor geweld te beperken. Toen ik besepte dat het werkte (ten minste voor eventjes) voelde ik me sterker worden in mijn strategie. Uiteindelijk, na enkele minuten op de grond met de man boven op mij, en met een steen die gevaarlijk dicht bij mijn hoofd was, ben ik ertoe gekomen recht te staan en de nodige afstand te nemen om weg te lopen.

Voor mij was dit de bevestiging van iets dat ik al zo vaak heb aangevoeld (en geprobeerd) in andere gelegenheden: het feit van kalm te blijven en de waardigheid te bewaren, niet in paniek te geraken, kan (niet altijd, jammer genoeg, maar het kan) een efficiënte manier zijn om met agressie en geweld om te gaan.

Toen ik terug thuis was (mijn thuis in Griekenland), vertelde ik aan een vriend wat me was overkomen. Maar het was maar de volgende dag, toen ik met een vrouwelijke lokale activiste sprak, met wie ik al te maken had gehad, dat ik bewust werd van de ernst van de zaak en ik besliste samen met haar naar het ziekenhuis en naar de politie te gaan.

Enkele persoonlijke bedenkingen:

1. Het belangrijkste was de steun die ik kreeg van de eerste mensen aan wie ik het

heb verteld, en van me vrij te voelen te reageren zoals dat voor mij het beste was (in dit geval, het enige wat ik wou doen was voortdoen met wat voorzien was die dag en me houden aan mijn programma). Op dat ogenblik, na sterk opgekomen te zijn tegen de kwetsbaarheid van een vrouw te zijn, was vertrouwen voelen in de mensen van onze ploeg rondom mij cruciaal.

2. Ik denk dat het vaak zo is dat mensen die in de humanitaire sector werken, neiging hebben te onderschatten wat hen zelf overkomt. Met de Griekse activiste praten heeft me de ogen geopend, heeft het me mogelijk gemaakt het feit te plaatsen in een context, de ernst van de aanranding in te zien en het feit dat ik 'eraan ontsnapt ben' te beschouwen als een verantwoordelijkheid om de aanranding aan te geven. Al heb ik zoveel gelezen over geweld tegen vrouwen en het belang van het aan te geven, waarschijnlijk zou ik zonder haar het niet hebben gedaan. Haar hulp bij de vertaling was fundamenteel, het was heel belangrijk daarvoor iemand te hebben die ik vertrouwde. Ik denk er nu vaak aan terug, wanneer ik vertaal in een taal die onbekend is voor de persoon voor wie ik vertaal (zoals het Grieks in mijn geval) dat ik van hem of haar de controle overneem van de situatie. Het is belangrijk voor mij dat te onthouden, en vertrouwensrelaties op te bouwen om – in andere contexten – efficiënt te vertalen zonder dat diegene die het niet begrijpt zich uitgesloten voelt.

3. Het hele gebeuren met de politie...Voor mij was het fundamenteel dat ik op voorhand al wist wat voor vernederingen ik ging moeten doorstaan. Bij de politie zijn het voornamelijk mannen (tenminste in mijn ervaring), bij wie, zelfs als ik kan erkennen dat er goede bedoelingen zijn, het moeilijk is 'empathie' te vinden voor een seksuele aanranding. De klassieke vragen zoals "Maar wat deed je? Maar hoe was je gekleed? Maar hoe komt het dat hij je heeft opgemerkt? Maar waarom heb je niet geroepen?" waren makkelijker te beantwoorden wetende dat het typische vragen zijn, en dat de zinspelingen die de politie doet niet noodzakelijk te maken hebben met mijn gedrag, maar meer met hun cultuur en manier van kijken naar de gebeurtenissen. En om te vermijden dat ik me verantwoordelijk zou voelen voor de daden van de jonge man (in de stijl van "Als ze aangerand werd, dan is er geen twijfel dat dat is omdat ze iets verkeerd heeft gedaan!"), had ik het nodig me alle verhalen die ik gelezen heb te herinneren, alsook de campagnes tegen de schuld geven aan de slachtoffers.

4. De training in geweldloosheid aan dewelke ik onlangs deelnam, was heel belangrijk om met deze aanranding om te gaan. Met deze aanranding heb ik gevoeld hoe nuttig het is vormingen te volgen rond geweldloosheid. (Rationeel) weten dat de geweldsescalatie vermijden een manier is om je te beschermen, helpt om het in praktijk te brengen. Ook duidelijk in je geest hebben dat paniek in je laten opkomen heel gevaarlijk is. De hele tijd draaiden in mijn hoofd de schema's van Pat Patfoort en haar ideeën rond hoe uit een relatie van geweld te komen: proberen de agressor de kop in te drukken/te verpletteren door gebruik te maken van dezelfde strategieën als die van hem is niet efficiënt (en in dit geval zou het ook niet mogelijk zijn geweest). Het had meer zin te proberen uit de dynamiek van het geweld te geraken, het gebeuren op een ander niveau te brengen, duidelijk te maken voor de agressor (en in dit geval zonder woorden te kunnen gebruiken) dat ik niet bereid was de rol van slachtoffer op mij te nemen, maar terzelfdertijd dat ik hem niet bang wou maken of het geweld vermeerderden (bijvoorbeeld door te beginnen gillen of door te proberen hem pijn te doen).

Jef en Lien, van P. Patfoort, A. Delmé en P. Delmé

5. Wat ook fundamenteel voor mij is geweest, is dat ik probeerde een eenvoudige strategie toe te passen van continu kleine doelstellingen voorop te stellen om te bereiken. Wanneer hij me bedreigde met de steen, maken dat deze niet te dicht bij mijn hoofd kwam. Wanneer hij me op de grond had gegooid en hij boven op mij was, ertoe komen om overeind te komen. Wanneer hij me van achteren vastnam (rechtstaand), ertoe komen zijn handen vast te pakken om ze ervan te weerhouden mijn kleren af te trekken. Elke kleine doelstelling die bereikt was, was de bevestiging dat het werkte... wat fundamenteel was om mijn kracht in stand te houden!

6. Al meerdere keren heb ik, in de context van gewapende conflicten, de lach als een strategie van weerstand beschreven gezien. Inderdaad, een situatie dedramatiseren kan er banaal uitzien, maar het kan een heleboel diepliggende energie losmaken. Natuurlijk moeten we daarvoor eerst uit het beeld stappen dat alleen diegene die huilt lijdt, lachen betekent niet dat men de zaken niet ernstig oppakt of dat men niet lijdt. Toen ik terug thuis was en met mijn vrienden was, betekende lachen het volgende: ik gebruik al mijn energie om hieruit te komen en om me staande te houden, om me niet te laten terneerdrukken, ik ben gekwetst en ik vorm deze pijn om tot energie om mezelf eruit te halen.

7. Nadat ik aangifte had gedaan van de aanranding en ook de man had herkend, en nadat ik terug was in Italië, was ik nogal bezorgd voor mijn 'bewegingsvrijheid'. Terwijl ik actief ben in acties voor de vrijheid van beweging van migranten, besef ik (met pijn) dat onze vrijheid van beweging als vrouw constant bedreigd is. Terug in Italië, in mijn stad, heb ik een grote (rationele) inspanning moeten doen om terug te gaan joggen ondanks mijn angst, doorheen de stad te bewegen precies zoals voorheen, alhoewel ik nu moet erkennen dat ik veel bewuster ben van gevaar. Ik heb een bewust engagement genomen om mijn bewegingsruimte te vrijwaren en dat heeft me in de mogelijkheid gesteld het beetje bij beetje terug te winnen. Ik geloof dat indien ik deze reactie had uitgesteld, dat het moeilijker zou zijn geweest, iedere dag een beetje meer.

Ten slotte, nog een bedenking in verband met de aangifte en met de politie. Het feit van deze man aangehouden te zien gaf me geen grote voldoening. Ik weet dat wat hem te wachten staat indien hij wordt veroordeeld, niet is wat hij nodig heeft. Onze gevangenissen (in Europa) zijn geen educatieve structuren zoals ze zouden moeten zijn. Het detentiesysteem geeft niet de mogelijkheid om te regenereren/herstellen en te veranderen, dat weten we best. Mezelf actief medeplichtig voelen in dit systeem bevalt me helemaal niet.

Maar...

Weten dat een andere vrouw zou kunnen aangerand worden op deze manier (en met ergere gevolgen) heeft me een verantwoordelijkheid toegegooid waarvan ik vond dat ik ze moest opnemen. Jammer genoeg is de enige weg die ik heb gevonden om bij te dragen tot het vermijden van andere voorvallen van die aard, naar de politie te gaan. Ik ben er niet trots op, maar ik heb het gevoel dat dit de enige mogelijke manier was op dit moment om mijn (kleine) bijdrage te leveren om deze 'bewegingsvrijheid' voor andere vrouwen te vrijwaren.

Sara, Italië, oktober 2014